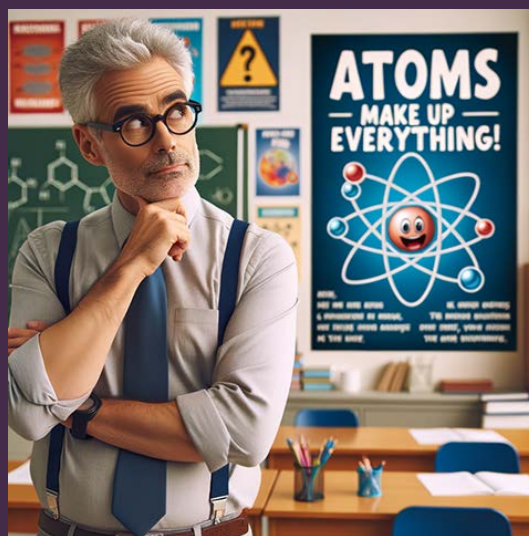

Humour MythBusters

Το παράδοξο του χιούμορ

Στους εκπαιδευτικούς έχει παρατηρηθεί το γνωστό και ως “παράδοξο του χιούμορ”: ενώ δηλαδή φαίνεται ότι αναγνωρίζουν τη σημασία του χιούμορ στην εκπαιδευτική διαδικασία, το χρησιμοποιούν ελάχιστα έως καθόλου στην καθημερινή διδακτική πράξη για μια σειρά από λόγους που θα αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης αυτού του post.

Δεν είναι καθόλου τυχαίος ο τίτλος “Humour MythBusters” αυτού του post, αφού τα 15 τουλάχιστον χρόνια εμπειρίας μου μέσα στην σχολική τάξη, μου έδειξαν τους βασικούς μύθους που έχουν συνδεθεί με τη χρήση του χιούμορ στο μάθημα και, ως εκ τούτου, συντηρούν το “παράδοξο του χιούμορ” στην εκπαιδευτική κοινότητα. Συνάμα, όμως, σκοπεύω να απαντήσω για κάθε μύθο ξεχωριστά, ώστε να βάλω το δικό μου λιθαράκι στο να βρει το χιούμορ τη θέση που τού αξίζει μέσα στην τάξη. Τι λες, ξεκινάμε;

Μύθος 1: Το Χιούμορ στο Μάθημα είναι ο “Κλέφτης” της Προσοχής

Αρκετοί είναι οι εκπαιδευτικοί που ανησυχούν ότι η χρήση του χιούμορ μέσα στην τάξη αποσπά την προσοχή των μαθητών. Η μικρή μου εμπειρία μου έχει δείξει το ακριβώς αντίθετο: η κατάλληλη χρήση του χιούμορ κάνει τους μαθητές να μη θέλουν να τελειώσει το μάθημα, να ξεχνούν ότι μέσα στο σχολείο υπάρχει και αυτό που ονομάζουμε “κουδούνι για διάλειμμα”! Δες το σαν να προσθέτεις έναν καταλύτη σε μια χημική αντίδραση σύνθεσης: **το χιούμορ-“καταλύτης” χαλαρώνει τις αντιστάσεις των μαθητών – “υποστρωμάτων” απέναντι στην απαιτητική επιστημονική έννοια που φαντάζει “βουνό” ως προς την κατανόησή της (aka η ενέργεια ενεργοποίησης στην ενζυμική αντίδραση) και επιταχύνει την σύνθεση της νέας γνώσης.** Γιατί, δεν θέλω να ξεχνάς ότι το χιούμορ στη διδασκαλία δεν σατιρίζει αυτό που λέει ο εκπαιδευτικός, αλλά συμπληρώνει την προσπάθειά του να το επικοινωνήσει αποτελεσματικά στην ολομέλεια της τάξης.

Μύθος 2: Χιούμορ διαθέτουν Μόνο οι Κωμικοί

Μήπως θεωρείς ότι για να κάνεις τους μαθητές σου να μάθουν (χαμο)γελώντας, θα πρέπει να είσαι ο Αϊνστάιν του stand-up comedy; Σε καμία περίπτωση! Το χιούμορ στη διδασκαλία δε σημαίνει ότι θα πρέπει να έχεις κάθε φορά έτοιμο έναν μονόλογο, σε κάθε φράση του οποίου να κάνεις τους μαθητές σου να πέφτουν στα πατώματα από τα γέλια. Σημαίνει ότι προσπαθείς να διαμορφώσεις το μάθημά σου έτσι, ώστε να μπορούν να δουν οι μαθητές σου τον εαυτό τους μέσα σε αυτό (aka can they relate?), σημαίνει ότι θες να βγουν από την τάξη και να το θυμούνται για καιρό! Μολονότι, όπως έχω γράψει και στο πρόσφατο παρελθόν, θα βοηθούσε αν οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούσαν επιμορφωτικά σεμινάρια υποκριτικής και stand-up comedy, δεν αποτελεί προαπαιτούμενο το να είναι κωμικοί για να είναι καταπληκτικοί εκπαιδευτικοί. Το χιούμορ είναι αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας. **Αν συσπώνται οι προσωπικοί σου μυς, τότε μπορείς να χαμογελάσεις. Αν μπορείς να χαμογελάσεις, τότε διαθέτεις χιούμορ! Αν διαθέτεις χιούμορ, τότε μπορείς να το μοιραστείς!**

Μύθος 3: Μόνο η “Σοβαρή” Επιστήμη είναι Σεβαστή

Πολλοί εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι το χιούμορ στο μάθημα μπορεί να υπονομεύσει την “αυθεντία” τους. Ωστόσο, το να μαθαίνεις ευχάριστα δεν σημαίνει αυτόματα ότι χάνεις τον έλεγχο της τάξης. Στην πραγματικότητα, το χιούμορ έχει αποδειχθεί ότι συμβάλλει αποφασιστικά στο να δημιουργήσει και να εδραιώσει ο εκπαιδευτικός υγιείς σχέσεις με τους μαθητές του, σχέσεις που αντέχουν στο χρόνο, σχέσεις που κάνουν τους μαθητές σου να επιστρέφουν στο σχολείο τους αρκετά χρόνια μετά από την αποφοίτησή τους για να σου πουν πως η χιουμοριστική προσέγγιση του μαθήματός σου άλλαξε τη στάση τους για το μάθημα και τους έκανε, αν όχι να το αγαπήσουν, τουλάχιστον να μην το φοβούνται. Οι μαθητές φτάνουν να αντιλαμβάνονται την επιστήμη όχι ως μία απρόσιτη, αποξενωμένη από τον άνθρωπο και αυστηρά στοχοπροσηλωμένη διαδικασία, αλλά ως μία **συναρπαστική περιπέτεια**, όπου λίγες στιγμές επιστημονικού γέλιου δεν μειώνουν ούτε στο ελάχιστο την πανανθρώπινη αξία της.

Μύθος 4: Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Δεν Συγχωρεί

Με μια εξωπραγματική ποσότητα ύλης που πρέπει να καλυφτεί σε ένα δυσανάλογα μικρό πλήθος διδακτικών ωρών, με μια τράπεζα θεμάτων να παραμονεύει στη γωνία και με ένα αμείλικτο εξετασιοκεντρικό σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, πόσο ρεαλιστικό μπορεί να είναι το να πιστεύει κανείς ότι μπορεί να βρεθεί λίγος χρόνος για χιούμορ μέσα στο μάθημα; Η προσωπική μου εμπειρία αποτυπώνει την απάντηση σε δύο μόνο λέξεις: **απόλυτα ρεαλιστικό!** Με το να βάλεις λίγες στοχευμένες πινελιές χιούμορ στο μάθημα δεν σημαίνει ότι “θυσιάζεις” την ύλη σου στο βωμό λίγων ευχάριστων στιγμών άσκοπου γέλιου. Μάλλον σημαίνει ότι **εμπλουτίζεις τη διδασκαλία σου**, μετατρέποντας τη μάθηση σε μία ανεπανάληπτη εμπειρία! **Το χιούμορ αποδεδειγμένα αποτελεί αξιόπιστο διδακτικό εργαλείο συμπεριληπτικής μάθησης** για όλους τους μαθητές, και, αν χρησιμοποιηθεί σωστά, μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στο να κατανοήσουν μια δύσκολη επιστημονική έννοια και να τη συγκρατήσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σ’ αυτό, βοηθάει και η δημιουργία του θετικού μαθησιακού κλίματος που προάγει το χιούμορ, καθώς ένα τέτοιο κλίμα επηρεάζει σημαντικά τόσο την έκταση όσο και τη διάρκεια της μνήμης του μαθησιακού αντικείμενου.

Τελικά, humour myths busted or not?

Να θυμάσαι πως, σε ό,τι έχει να κάνει με τη χρήση του χιούμορ στο μάθημα, αυτό που “μετράει” πραγματικά είναι η ποιότητα και η ποσότητα. Ακατάλληλο χιούμορ ή υπερβολική χρήση του χιούμορ στο μάθημα αναιρεί τα όποια ευεργετικά οφέλη του στη μαθησιακή διαδικασία και συντηρεί περαιτέρω τους μύθους που αναλύθηκαν πιο πάνω.

Αναψε έναν λύχνο Bunsen!

Κλείνοντας, θα ήθελα να σου ζητήσω να ανάψεις έναν λύχνο Bunsen και να ρίξεις άπλετο φως στους λόγους που σε συγκρατούν από το να εντάξεις το επιστημονικό χιούμορ μέσα στην τάξη. Γράψε μου στο email τι ακριβώς σε ανησυχεί και σε κάνει να κρατάς μόνιμα την τάξη σου στη “σοβαρή” πλευρά του μαθήματος. Είμαι σίγουρος ότι για να διαβάσεις αυτό το post, έχεις μια **βαθιά επιθυμία να μετασχηματίσεις τη διδασκαλία σου** σε κάτι πιο δημιουργικό, πιο ελκυστικό που θα αλλάξει μη αναστρέψιμα την εργασιακή σου καθημερινότητα και ταυτόχρονα θα φτιάχνει την κάθε σχολική ημέρα των μαθητών σου! Γιατί, σε τελική ανάλυση, **το χιούμορ είναι άυλη φιλανθρωπία!**

Δεν τα γράφω μόνο εγώ...

Chaniotakis, N. (2014). *Teachers' perceptions of humor in teaching*. Uth. https://www.academia.edu/6188953/Teachers_Perceptions_of_Humor_in_Teaching

LEGÉNY, Ján a Robert ŠPAČEK. Humour as a device in architectural education. *Global journal of engineering education*. 2019, 21, 6-13. ISSN 1328-3154.